

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Rationes allatæ olim à magistratibus ad confirmandas appellationes ab
abusu in caussis ecclesiasticis, ex Aufrerio. Earum vis expenditur breviter.
Rebuffi sententia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

porum judiciis interpositas, ante Concordatorum editionem inventas fuisse in forum docet Stephanus Aufreus in opusculo suo quod excusum est anno millesimo quingentesimo decimo quarto. Vnde duo quaedam colliguntur quæ ad hujus dissertationis illustrationem valde conducunt. Vnum est, jurisdictionem regiam se tunc rebus ecclesiasticis immiscuisse in presenti regno, ubicunque per Prælatos, Clericos, vel alios quoscunque aliquid sit vel attentatur contra decreta Basileensis Concilij & Pragmaticam Sanctionem. Alterum est, ubi ecclesiastica potestas abutitur notoriè sua jurisdictione vel potestate. Quo casu etiam contra Clericos concedi solent per Cancellariam litere in casu appellati ab abusu notorio vulgariter nuncupate. Quare distincta & separata erant rescripta illa, ob Pragmaticam infractam, & appellationis ab abusu. Pragmatica violata rei in jus vocabantur, nulla appellationis mentione injecta, eleganti ratione. Quia cum de actus vel sententiæ nullitate quæreretur, necesse non erat ut ex provocatione ageretur; quemadmodum docet Titulus Codicis, *Quando provocare non est necesse*. Quam provocandi necessitatem eo casu expressa etiam Decretalium verba removerunt; imò verò huic remedio nullitatis, etiam post varias sententias, locum esse voluerunt. In ceteris articulis, qui Pragmatica non continebantur, atque adeo eorum nullitas nondum erat constitutione aliqua præjudicata, appellatione utebantur; sed ea cautione, ut abusus mentio injiceretur; ne quis existimaret magistratum consilium illud fuisse, ut ecclesiasticam jurisdictionem seculari submitterent. Quare non de re ipsa se iudicium suscepturos, sed de potestatis abusu extraordinaria cognitione habita, protectionis jure oppressis opitulatos hac formula profitebantur. Simplicem enim & meram appellationem à Curia ecclesiastica ad Curiam regiam nunquam in Gallia admittam fuisse fatentur Petrus de Cuneris, Masuerius, & Ioannes Galli. Appellationum autem ab abusu frequentiam induxit Theologorum Parisiensium, præcipueque Germanis, sententia, qui adversus excommunicationes nullas, morem majorum secutus, Principum secularium præsidium implorari licitè posse scripserat: *Contemptus clavium non semper invenitur apud illos qui nedum non obediunt sententiis excommunicationum promulgatis per Pontificem vel suos, sed etiam non est iudicandus apud illos qui per potestatem secularem adversus tales preteritas sententias tueri se procurant. Lex enim naturalis dicitur ut possit vis vi repelli. Constat autem quòd tales excommunicationes non debent dici jus, sed vis & violentia,*

contra quam fas habet liber homo vel animus ferri.

VI. Dubitabat Aufreus quo jure niterentur istiusmodi appellationes. Attamen à magistratibus regis capita aliquot è Gratiani Decreto petita proferebantur, quorum ille meminit. *Audivi tamen*, inquit, *frequentè Officiarios pro hoc dicere esse bonum textum in c. Filiis vel nepotibus. 16. q. 7. Quibus ego respondit dictum canonem esse correctum, ut tenet Siculus in c. Qualiter. De judiciis. Sed ulterius mihi allegaverunt regiam majestatem ad hoc inter alia fuisse institutam ut ministros Ecclesiæ, id est, viros ecclesiasticos protegat; cum boni Regis sit tueri Ecclesiæ & personas ecclesiasticas. Vnde dicit textus 96. dist. Boni Principis est ac religiosi Ecclesiæ contritus atque concisus restaurare, novisque ædificare, ut Dei Sacerdotes honorare ac tueri. 23. q. 8. c. Tributum. ibi, quia nos tueri & defendere deberent; Et c. Principes. 23. q. 5. ibi: Cognoscant seculi Principes se esse rationem reddituros propter Ecclesiæ quam tuendam suscipiunt. Et 23. q. 3. c. Maximianus. & 2. c. seq. & 2. q. 1. Christianis, dum Gelasius Papa Zeia Comitit ait: Clericos tibi committo, ut tuæ sublimitatis tuitione vellentur, ne quid illis aut surreptio aut inimica legibus violentia necessitatis imponat. Dicit etiam textus 23. q. 5. Administratores planè secularium dignitatum, quæ ad Ecclesiarum tuitionem, pupillorum ac viduarum protectionem, rapaciumque refrenationem constitutæ proculdubio esse debent, quoties ab Episcopis & ab ecclesiasticis viris conveniæ fuerint, eorum querimonias attentius audiant, secundum quod necessitas expetierit, absque negligentia examinent, & studio diligenti corrigant. Facit textus in c. Imperatoribus, ubi dicit per Imperatorem obviandum perverfis, & pauperes defendi adversus potentias divitum. alioqui qui potest perturbare perverfos, & eis obviare, & non facit, nihil aliud est quàm favere impietati eorum, c. Qui potest ead. c. & q. Insuper Regum est officium proprium, facere iudicium atque iustitiam, & liberare de manu calumniantium vi oppressos, ut in c. Regum 23. q. 5. Præterea Archiepiscopus notoria crimina subditorum sui suffraganei visitando punire potest, ratione hujus notorietatis. quod aliàs facere non posset, ut in c. Romana. §. sanè. De censibus lib. 6. & facit c. Romana. de pæn. eod. lib. Allegant insuper quòd regia potestas ad id etiam noscitur instituta, ut sanctorum antiquorumque patrum decreta saluberrima spiritu Dei promulgata exequi faciat & inviolabiliter observari. In auth. Quom. oport. Episc. in Princ. col. & in l. fin. C. de summa Trinit. & multas alias rationes pro se soliti sunt allegare. Nunquam*

Aufreus in Tractatu de potest. seculari. super Eccl. in Regula 2. Fallentia 30. & 31.

C. 1. de sent. & re iudic. Clem. 1. eod. tit.

Petrus de Cuneris art. 14. Masuerius T. de appellat. §. 24. Gallus q. 467.

Grison in Tractatu de materia excom. & irregul. Coufid. x.

Aufreus ibi loco.

Grison

Inclusio

Vide de

Grison

xamen audiri, neque vidi, nisi semel, quod super meritishujusmodi causarum appellationum fuerit pronuntiatam; sed duntaxat vel appellationes annullari, aut quod appellantes non erant ut appellantes recipiendi, quia à iudice spiritali non est ad secularem iudicem appellandum. Sanè fatendum est pleraque ab Auferrio laudata testimonia longius esse petita; quamvis aliqua huic disceptationi inservire possint. Præcipuum autem illud in quo causæ fundamentum ponebant, tractum è Concilio Toletano, quo cavetur Regi denuntiandam esse dissipationem bonorum ecclesiasticorum quæ fit à Metropolitano Episcopo, ut eam fieri vetet, non adeo urget ac prima fronte videtur; quia res ecclesiasticæ jure illo veteri & jurisdictioni ecclesiasticæ & regis suberant, ut alibi dicitur. In hac autem specie loquimur de judiciis quæ redduntur in causâ ecclesiastica; quæ ad jurisdictionem secularem referri non potest, nisi ratione abusus. Quare non mirandum est si Rebuffus, qui sola hæc testimonia expendit, iniquius se gerat erga istas appellationes, quas nimis angustis finibus coercet, scilicet iis casibus in quibus Rex jurisdictionem habet delegatam à Papa vel à Canone, ut in tuenda fide, vel Ecclesiâ, si oppugnetur, & in casibus à jure expressis.

VII. Duo itaque remedia, ut dixi, accommodata erant ad retinendam canonum & decretorum executionem, scilicet rescripta ob Pragmaticam infractam data, & appellationes ab abusu. Alia formula utebantur, si secularis jurisdictione invaderetur ab ecclesiastica, scilicet mandatis quibus invasio prohibebatur sub multæ comminatione: quorum meminere Ioannes Galli, Mafuerius, Petrus Iacobi, & Benedictus, antiquiores Pragmatici. *Nec refert, inquit Benedictus, an via appellationis, recursus, aut simplicis querelæ fuerit Rex pro tali aut simili excessu aditus, quoniam in sua Curia forma non curatur.* Publicatis Concordatis, satius esse visum est omnia illa remedia unicâ formulâ complecti, appellationis ab abusu; ea præcipue de causâ, quod regis constitutionibus Ludovici XII. & deinde Francisci præcisa erat & abolita nullitatis ratio apud tribunalia iudicum, etiam in causis civilibus, & omnia adversus sententias auxilia ad appellationis solennia erant redacta. Itaque hodie & custodia canonum & auctoritas legum his appellationibus velut nervis rotinentur: quæ locum habent, cum decreta Conciliorum & Consuetudines receptæ infringuntur, vel cum jurisdictione seculari ab ecclesiastica læditur; aut vice versa, cum secularis ecclesiasticam usurpat. Quod his

verbis effertur solet à Pragmaticis: Cum violantur Decreta, Constitutiones regie, & Libertates Ecclesiæ Gallicanæ. Quibus plerique Curiarum Placita adjungunt. Sed non est quod speciem distinctam à reliquis tribus in Curiarum arrestis constituamus; quæ ut valida sint, ad unum ex illis articulis referri debent, alioqui, Clero conquerente, rescindi possunt. Olim quidem, si quid à Romana curia receptis canonibus contrarium emanaret, nunc solo dissensu Ecclesiæ Gallicanæ jus suum servabat, nunc regiam opem implorabat. Sed hodie infrequentia synodorum id effectum est ut in sola regia tuitione & patrocinio Libertas Ecclesiæ Gallicanæ constituta sit; ipso etiam Romano Pontifice hoc præsidium approbante, ut antè diximus. Si quis excipiat indulgam fuisse tantum Regibus nostris Concordatorum protectionem, non ceterorum canonum, illud quidem non inviti concedemus, conceptis verbis eam solum curam illis creditam fuisse; sed ex præsumpta mente Summi Pontificis semper Gallicanæ Ecclesiæ persuasum fuit in ceteris etiam articulis eam tuitionem extraordinariam, quæ in Gallia ante Concordatorum publicationem vigeat, à Summis Pontificibus tacite fuisse concessam; cum in rebus majoris persæpe momenti, quæ Concordatis continentur, præsidium regium ad decreta custodienda impendi gratissimum habuerint. Quæ Summorum Pontificum consensio inde etiam probari potest, quod ab aliquot seculis cum appellationum istarum usus frequentetur in Gallia, (non invitis Episcopis, qui modum quandam illis præscribi, non autem rem ipsam aboleri aliquoties postularunt) à Romana curia nihil profectum sit quo ingratam sibi esse fori tritum illam significaret. Quanta verò sit hujus tolerantia & economiæ auctoritas abundè diximus libro tertio.

VIII. Quare juris sui conscius Franciscus primus, ecclesiasticæ jurisdictionis conservandæ studio, constitutione lata anno MDXXIX. modum præscripsit quem magistratus in his appellationibus disceptandis sequerentur, ne latius vagarentur extra fines, ut antea fieri solebat. Constitutione illa duæ species continentur, in quibus locum esse appellationibus istis dubitari non potest in Gallia; scilicet cum jurisdictione ecclesiastica abutitur potestate sibi concessâ erga Clericos, tum in morum censura, tum in actionibus merè personalibus, vel etiam cum realium actionum cognitionem suscipit. Primo casu, si de emendatione Presbyterorum aut ceterorum Clericorum vel de actione merè personali agatur, cui nihil reale

Est. Folia vel notitia. 15. q. 17.

Relatus in Commo. Conclit. Tractatu de appellationibus ab abusu.

Vide secundam Professionem Mar. ca. 7. 17.

Benedictus in cap. 3. q. 1. 1. 49.

Constitutio anni 1529. art. 1.

C. 1. specialis de appellationibus.